

MAVZU: OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIK: OTA-ONALAR MAJLISLARI SSENARIYLARI

Reja:

- 1. Maktab va oila hamkorligining ahamiyati.**
- 2. Ota-onalar majlislari – maqsad va vazifalari.**
- 3. An'anaviy va zamonaviy shakllar: samarali yondashuvlar.**
- 4. Psixologning ota-onalar bilan ishlashdagi roli.**
- 5. Ota-onalar yig'ilishlari uchun interaktiv metodlar va ssenariy namunasi.**

Tayanch so'z va iboralar: hamkorlik, ota-onalar majlisi, interaktiv usul, davra suhbat, trening, empatiya, muloqot, maktab-oila-bola tizimi, refleksiya.

1. Maktab va oila hamkorligining ahamiyati

Farzand tarbiyasida eng muhim omil – bu **maktab va oilaning birgalikdagi hamkorligidir**. Bola rivojlanishi uchun faqat o'qituvchi yoki psixolog sa'y-harakatlari kifoya emas, balki ota-onalarning faol ishtiroki ham talab qilinadi. Maktab va oila o'rtasidagi ochiq muloqot bolaning emotsional holati, o'qishga bo'lgan munosabati hamda ijtimoiy moslashuvini yaxshilaydi.

Maktab va oila — bola shaxsining shakllanishida asosiy ijtimoiy institutlardir. Bola maktabda bilim oladi, tarbiya ko'radi, ijtimoiy muhitga kiradi; oilada esa uning qadriyatlarini, odob-axloqi, xarakteri va dunyoqarashi shakllanadi. Shu sababli maktab va oila o'zaro hamkorlikda bo'lsa, bola tarbiyasi samarali kechadi.

Maktab va oila hamkorligining asosiy ahamiyati:

1. Bola shaxsini har tomonlama rivojlantirish

– Oila mehr-oqibat va tarbiya bersa, maktab bilim va ijtimoiy tajriba beradi. Bu ikki omil uyg'unlashganda bola barkamol inson bo'lib voyaga yetadi.

2. Ta'lim-tarbiya uzviyligi

– Agar ota-ona va o'qituvchi bir xil talablardan foydalansa, bola o'zini aniq va barqaror muhitda his qiladi. Aks holda qarama-qarshi ta'sirlar bolaning tarbiyasiga salbiy ta'sir qiladi.

3. Ijtimoiy moslashuv

– Ota-ona va maktab birgalikda bola uchun jamiyat qoidalari va qadriyatlarini tushuntiradi. Bu bola ijtimoiy faol, mas'uliyatli va mehnatsevar bo'lishiga yordam beradi.

4. Psixologik qo'llab-quvvatlash

– Ota-onaning mehr-muhabbati va o'qituvchining rag'bati bolaning o'qishga qiziqishini kuchaytiradi, o'ziga ishonchini oshiradi.

5. Muammolarni birgalikda hal qilish

Bola intizomi, o'qishdagi qiyinchiliklari yoki ruhiy muammolari oila va maktab hamkorligida tezroq hal etiladi.

Maktab va oila hamkorligi shakllari:

Ota-onalar yig'ilishlari va davra suhbatlari

Individual suhbatlar (ota-ona va sinf rahbari o'rtasida)

Ota-onalarni dars va tadbirlarga jalb qilish

Pedagogik maslahat va psixologik treninglar

Uy vazifalarida ota-onalarning ishtiroki

Maktab va oila bir-biridan ajralgan holda bola tarbiyasini to'liq amalga oshira olmaydi. Ularning hamkorligi bolada sog'lom turmush tarzi, bilimga chanqoqlik, mustahkam ifodaviy sifatlar va jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega.

2. Ota-onalar majlislari – maqsad va vazifalari

Ota-onalar majlislari – bu ota-onalar va pedagogik jamoa o'rtasidagi muhim kommunikatsiya vositasidir. Uning asosiy maqsadlari:

o'quvchilar rivoji va o'qishdagi muammolarni birgalikda hal qilish;

tarbiyaviy jarayon bo'yicha ma'lumot almashish;

maktab hayotidagi yangiliklar bilan tanishtirish;

ota-onalarni farzand tarbiyasida faol ishtirok etishga undash.

Shuningdek, ota-onalar majlislari – bu faqat axborot berish emas, balki hamkorlikda muhokama, maslahat va qo'llab-quvvatlash jarayonidir.

Ota-onalar majlislarining asosiy maqsadlari:

1. Bola rivoji va o'qishdagi muammolarni birgalikda hal qilish

– Har bir o'quvchining individual o'quv yutuqlari, darsdagi faolligi, qiyinchiliklari haqida ota-onalarga ma'lumot beriladi.

– Zarurat bo'lsa, ularni bartaraf etish bo'yicha ota-onalar bilan hamkorlikda choralari belgilanadi.

2. Tarbiyaviy jarayon bo'yicha ma'lumot almashish

– Maktabda olib borilayotgan tarbiyaviy ishlar (sinfdan tashqari tadbirlar, ma'naviy-ma'rifiy mashg'ulotlar, sport musobaqalari, kitobxonlik tanlovlari) haqida ota-onalarga xabar beriladi.

– Oila muhitida qo'llaniladigan tarbiya usullari muhokama qilinib, ular yagona yondashuvga moslashtiriladi.

3. Maktab hayotidagi yangiliklar bilan tanishtirish

– O'quv jarayonidagi o'zgarishlar (yangi fanlar, baholash mezonlari, qo'shimcha mashg'ulotlar, yangilangan dasturlar) haqida ota-onalarga ma'lumot beriladi.

– Maktabdagi ijtimoiy loyihalar va tadbirlar haqida ota-onalar xabardor qilinib, ularning ishtiroki rag‘batlantiriladi.

4. Ota-onalarni farzand tarbiyasida faol ishtirok etishga undash

– Farzand tarbiyasi faqat maktab zimmasida emas, balki oilaning ham asosiy vazifasi ekanligi ta’kidlanadi.

– Ota-onalar farzandlariga ta’lim jarayonida yordamchi bo’lish, uy sharoitida dars qilishga qulay muhit yaratish, kitobxonlikni rag‘batlantirishga jalb etiladi.

Ota-onalar majlislarining vazifalari:

Pedagog va ota-onalar o’rtasida ishonchli aloqa o’rnatish.

Ota-onalarni farzandlarining individual xususiyatlari bilan tanishtirish.

Psixologik-pedagogik tavsiyalar berish. Masalan, o’smirlar psixologiyasi, o’qishga qiziqishni oshirish, internetdan to’g’ri foydalanish, tartib-intizom masalalari.

Bolalarning yutuqlarini e’tirof etish. Ota-onalarga farzandining muvaffaqiyatlari haqida ma’lumot berish, ularni rag‘batlantirish.

Kamchiliklarni birgalikda tahlil qilish. Masalan, intizom muammolari, o’qishga befarqlik yoki ota-ona e’tiborining yetishmasligi kabi masalalarda hamkorlik qilish.

Oila va maktabning tarbiyaviy kuchlarini uyg’unlashtirish. Bu orqali bola ikki tomonlama qo’llab-quvvatlanadi.

Ota-onalar majlislarining ahamiyati:

1. Bola manfaatini himoya qilish.

Ota-onalar majlisida barcha qarorlar bolalarning ta’lim va tarbiyasini yaxshilashga yo’naltiriladi.

2. Ta’lim jarayonida ochiqlik va shaffoflikni ta’minlash.

Ota-onalar farzandining maktabdagi hayotidan muntazam xabardor bo’ladilar.

3. Maktab va oila hamkorligini mustahkamlash.

Hamkorlik kuchaygan sari bola uchun barqaror va sog’lom muhit yaratiladi.

4. Bola tarbiyasida yagona yondashuvni shakllantirish.

Maktab va oila talablari bir xil bo’lsa, bola ikki xil qarama-qarshi muhitda qolmaydi, balki barqaror rivojlanadi.

Ota-onalar majlislari – bu faqatgina **axborot berish vositasi emas, balki hamkorlikda muhokama qilish, maslahatlashish, qo’llab-quvvatlash va kelajak rejalari ustida ishlash jarayonidir.** Maktab va ota-onalar o’zaro birlashib harakat qilsa, bola tarbiyasi va ta’limida yuksak natijalarga erishish mumkin.

3. An’anaviy va zamonaviy shakllar: samarali yondashuvlar

Ota-onalar majlislari o'tkazish shakllari ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligiga bevosita ta'sir qiladi. Vaqt o'tishi bilan an'anaviy yondashuvlar o'rnini interaktiv, zamonaviy usullar egallab bormoqda.

1. An'anaviy shakllar

Xususiyatlari:

O'qituvchi yoki ma'muriyatning bir tomonlama chiqishi asosida kechadi. Ota-onalar ko'proq tinglovchi sifatida qatnashadi.

Asosiy vositalar – **ma'ruza, axborot berish, statistik hisobot, rasmiy nutqlar.**

Afzalliklari:

Umumiy masalalarni tez va ommaviy yetkazish imkoniyati mavjud.

Ko'pchilik ota-onalarga maktabdagi yangiliklarni bir vaqtda taqdim etadi. Tashkiliy jihatdan sodda, ko'p tayyorgarlik talab qilmaydi.

Kamchiliklari:

Ota-onalar passiv ishtirokchi bo'lib qoladi.

Fikr almashish va muammolarni amaliy muhokama qilish imkoniyati cheklangan.

Biryoqlama yondashuv bo'lib, ota-onalar ko'proq "tinglovchi", pedagog esa "nutq so'zlovchi" sifatida qoladi.

2. Zamonaviy interaktiv shakllar

Bugungi kunda samarali natija beradigan majlislar ota-onalarni ham faol subyekt sifatida jalb qiluvchi usullarga tayanadi.

Interaktiv shakllar:

1. Davra suhbatlari

- Barcha ishtirokchilar teng huquqli suhbatdosh sifatida qatnashadi.
- Maqsad – muammoni birgalikda tahlil qilish va yechim topish.
- Natija – ota-onalar ham o'z tajribasi va qarashlarini erkin bayon qiladi.

2. Kichik guruhlarda ishlash

- Ota-onalar kichik guruhlariga bo'linib, ma'lum masalalar ustida ishlaydi.
- Har bir guruh o'z xulosasini taqdim etadi.
- Bu usul ijodiy fikrlash va jamoaviy yechim topishni rag'batlantiradi.

3. Trening mashqlari

- Ota-onalar psixologik-pedagogik mashqlarda ishtirok etib, amaliy ko'nikmalarni o'rganadi.
- Masalan, "bolaga motivatsiya berish", "stressni yengish" mashqlari.
- Bu ota-onalarga farzand bilan muloqotda samarali strategiyalarni o'zlashtirish imkonini beradi.

4. Rolli o'yinlar

- Ota-onalar turli vaziyatlarni sahnalashtirish orqali yechim topishga harakat qiladi.
- Masalan: “bola dars qilmayapti”, “telefonni haddan tashqari ishlatmoqda” kabi vaziyatlarni jonli muhokama qilish.
- Ota-onalar bolalar o'rniga kirib, ularning dunyoqarashini yaxshiroq tushunadi.

5. Ijodiy taqdimotlar

- Ota-onalar o'z tajribasini turli ko'rinishda (slyd, video, she'r, kichik loyiha) taqdim etadi.
- Bu usul ularda mas'uliyat va ijodkorlikni oshiradi, bir-biridan o'rganish imkonini yaratadi.

3. Zamonaviy shakllarning afzalliklari

Ota-onalarni faol jalb qiladi, ularni “tinglovchi”dan “ishtirokchi”ga aylantiradi.

O'zaro fikr almashish, tajriba almashish muhitini yaratadi.

Amaliy yechimlar ishlab chiqiladi, faqat nazariya bilan cheklanib qolmaydi.

Ota-onalarda maktabga bo'lgan qiziqish va ishonch kuchayadi.

Farzand tarbiyasida maktab va oilaning yagona strategiyasi shakllanadi.

4. Samarali yondashuv

Eng samarali majlis – **an'anaviy va zamonaviy shakllar uyg'unligidir.**

Avval rasmiy qismlarda umumiy ma'lumot beriladi.

Keyin esa ota-onalar faol jalb qilinadigan interaktiv shakllar orqali muhokama va amaliy ishlar amalga oshiriladi.

Shu tariqa hamma ota-onalar xabardor bo'ladi, hamda faol ishtirok etish imkoniyatini qo'lga kiritadi.

An'anaviy majlislar ota-onalarga umumiy axborot berishda qulay, ammo ular yetarli darajada samarali emas. Zamonaviy interaktiv shakllar esa ota-onalarni jarayonga faol qo'shib, hamkorlik muhitini yaratadi va amaliy natija beradi. Shuning uchun bugungi kunda ota-onalar majlislarini tashkil etishda **innovatsion usullar, ijodiy va trening elementlarini** qo'llash eng maqbul yondashuv hisoblanadi.

4. Psixologning ota-onalar bilan ishlashdagi roli

Ota-onalar majlislari nafaqat pedagogik, balki psixologik jarayon hamdir. Chunki bola shaxsining shakllanishi, uning ruhiy rivoji, xulq-atvori, motivatsiyasi va o'qishga munosabati ko'p jihatdan oiladagi psixologik muhitga bog'liq. Shu bois, maktab psixologi ota-onalar bilan ishlashda muhim vositachi va yo'lboshchi sifatida ishtirok etadi.

Psixologning ota-onalar bilan ishlashdagi roli jadval ko'rinishida

Psixologning vazifalari	Amaliy ko'rinishi	Kutiladigan natija
Farzand psixologiyasini tushuntirish	Bolaning yosh davri xususiyatlari haqida ota-onalarga misollar va tushuntirishlar berish	Ota-onalar farzandining ruhiy rivojini chuqurroq tushunadi
Tarbiyaviy muammolarda maslahat berish	Intizom, o'qishga befarqlik, texnologiyaga qaramlik kabi muammolarda yo'l-yo'riq ko'rsatish	Ota-onalar to'g'ri pedagogik yondashuvni qo'llaydi
Ota-ona va o'qituvchi o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash	Muloqotda vositachilik qilish, hamkorlikdagi qarorlar ishlab chiqish	Bola uchun yagona tarbiyaviy strategiya shakllanadi
Bolaga individual yondashuvni shakllantirish	Psixodiagnostika, testlar va suhbatlar asosida bolaning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash	Farzand uchun individual rivojlanish rejasi tuziladi
Amaliy mashqlar va treninglar o'tkazish	Rolli o'yinlar, kichik guruh mashqlari, kommunikativ treninglar	Ota-onalar amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi
Refleksiya tashkil etish	Yig'ilish oxirida ota-onalarning his-tuyg'ulari va fikrlarini umumlashtirish	Ota-onalarda ongli yondashuv va o'z-o'zini tahlil qilish shakllanadi

Psixologning asosiy vazifalari ota-onalar bilan ishlash jarayonida:

1. Farzand psixologiyasini tushuntirish

– Ota-onalarga bolalarning yoshga xos psixologik xususiyatlarini (o'smirlik davri inqirozi, yetuklik bosqichlari, qiziqishlar va hissiy o'zgarishlar) tushuntiradi.

– Bolaning individual temperamenti, qiziqishlari va ehtiyojlariga qanday yondashish kerakligini amaliy misollar orqali ko'rsatib beradi.

2. Tarbiyaviy muammolarda maslahat berish

– Ota-onalarga darsga qiziqmaslik, intizom muammolari, texnologiyalarga qaramlik, agressivlik yoki o'ziga ishonchsizlik kabi holatlarda qanday yo'l tutish bo'yicha tavsiyalar beradi.

– Konfliktlarni tinch yo‘l bilan hal etish, bolaga rag‘bat berishning to‘g‘ri usullarini o‘rgatadi.

3. Ota-ona va o‘qituvchi o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash

– Ota-onalar va pedagogik jamoa o‘rtasida ko‘prik vazifasini bajaradi.
– Har ikki tomonning fikrini inobatga olib, bolaga nisbatan yagona tarbiyaviy strategiya ishlab chiqilishiga yordam beradi.

4. Bolaga individual yondashuvni shakllantirish

– Psixolog har bir bolaning psixodiagnostikasini o‘tkazib, uning iqtidorini, qiziqishlarini va qiyinchiliklarini aniqlaydi.
– Ota-onalarga farzandining kuchli va zaif tomonlarini tushuntirib, individual rivojlanish rejasi tuzishda yordam beradi.

Psixolog ishtirokidagi ota-onalar majlisining xususiyatlari:

Amaliy mashqlar: ota-onalar bolalar bilan muloqot qilish uslublarini trening tarzida sinab ko‘radilar.

Treninglar: “Stressni boshqarish”, “Motivatsiya berish”, “Qiyin vaziyatlarda muloqot” kabi mashg‘ulotlar o‘tkaziladi.

Refleksiya: majlis oxirida ota-onalar o‘z tajribasi va his-tuyg‘ularini baham ko‘radi, psixolog ularga xulosa chiqarishda yo‘l ko‘rsatadi.

Interaktivlik: psixolog ota-onalarni tinglaydi, ularning savollariga javob beradi, biryoqlama emas, hamkorlikda muhokama olib boradi.

Psixolog ota-onalar yig‘ilishida shunchaki kuzatuvchi emas, balki **hamkor, yo‘lboshchi va vositachi** sifatida faol qatnashadi. Uning vazifasi ota-onalarni faqat ma‘lumot bilan qurollantirish emas, balki ularga **amaliy yordam berish**, bolaga individual yondashuvni shakllantirish va **maktab-oila hamkorligini yanada mustahkamlash**dan iboratdir.

Ota-onalar yig‘ilishlari uchun interaktiv metodlar va ssenariy namunasi

Kirish (10 daqiqa)

Ota-onalarni samimiy kutib olish, musiqa fonida qulay muhit yaratish.

Trening qoidalari: hurmat, faol ishtirok, ochiqlik.

Tanishuv mashqi:

“Men farzandim uchun ...” – ota-onalar bir jumlada o‘z orzusi yoki umidini aytadi.

Maqsad: iliq muhit yaratish, ota-onalarning yig‘ilishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytirish.

Mini-ma‘ruza (15 daqiqa)

Ota-onalar bilan hamkorlikning asosiy maqsad va vazifalari.

An‘anaviy majlislar: axborot berish, hisobot – afzalliklari va cheklovlari.

Zamonaviy shakllar: davra suhbatlari, guruh ishlari, treninglar, rolli o'yinlar.

Qisqa taqdimot yoki slaydlar orqali vizuallashtirish.

Maqsad: ota-onalarga turli metodlarning samaradorligini ko'rsatish.

Amaliy mashqlar (40 daqiqa)

Mashq "Orzu qilgan majlis" (15 daqiqa)

Ota-onalar kichik guruhlariga bo'linadi.

Har bir guruh "ideal ota-onalar majlisi" modelini ishlab chiqadi (plakat, rasm, sxema orqali).

Guruh taqdimoti va umumiy muhokama.

Natija: ota-onalar o'z istak va kutganlarini ifodalaydi, pedagoglar uchun foydali tahlil material paydo bo'ladi.

Rolli o'yin "Ota-onalar majlisi" (15 daqiqa)

Vaziyat: sinfda intizom muammosi, telefonlardan haddan tashqari foydalanish yoki dars qoldirish.

Rollar: o'qituvchi, ota-ona, psixolog, sinf rahbari, faol ota-ona.

Muhokama: qanday yechimlar topildi?

Natija: ota-onalar turli nuqtai nazardan vaziyatni ko'rishni o'rganadi.

Mashq "Farzandim ko'zi bilan" (10 daqiqa)

Psixolog ota-onalarga topshiriq beradi: "Farzandingizning ko'zi bilan maktabdagi bir kunni tasvirlab bering".

Ota-onalar yozib chiqadi va qisqa bo'lishsa o'qib beradi.

Natija: ota-onalarda empatiya, bolaning ichki dunyosini tushunishga qiziqish kuchayadi.

Refleksiya va yakun (15 daqiqa)

Mashq "Bir so'z bilan" – yig'ilishdan olgan asosiy taassurotini bir so'z bilan aytish.

Umumiy xulosa: "Hamkorlik – bola manfaatlari uchun birdamlikdir".

Savol-javob, ota-onalarning takliflari.

Umumiy vaqt: 80 daqiqa

Interaktiv metodlarning afzalliklari:

Ota-onalar passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi bo'ladi.

Yig'ilish samimiy va ochiq muhitda o'tadi.

Amaliy ko'nikmalar shakllanadi.

Ota-onalarda bolaga nisbatan empatiya va mas'uliyat kuchayadi.

Ota-onalar bilan hamkorlik – bu maktabdagi psixologik xizmatning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. An'anaviy majlis shakllarini zamonaviy interaktiv usullar bilan boyitish, ota-onalarning faolligini oshirish va bolani

tushunishga qaratilgan mashqlar tashkil etish – hamkorlikning muvaffaqiyatli bo'lishini ta'minlaydi.